

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

לע"נ סבי הגה"צ רבי שמואל מאיר הכהן הולנדר, מהרש"מ הכהן, ט"ז בטבת התשכ"ה

וּנְשָׂאתָנִי מִמְצָרִים וּקְבַרְתָּנִי בְּקְבֻרָתָם וַיֹּאמֶר (זקף גדול) אֲנֹכִי אֶעֱשֶׂה¹ כְּדַבְּרְךָ (בראשית
מו, ל)

רבי דוד גלאטט מבאר² שהטעם מבטא תמיהה של יוסף, ומבאר ש"אנכי אעשה כדברך",
רומז שיוסף אמר שמפני שמצוות כיבוד אב מוזכרת בעשרת הדברות, הפותחות ב"אנכי",
יעשה את דבר יעקב גם ללא שבועה.

לכן וַיֹּאמֶר נקוד זקף גדול, היינו בתמיהה³. הלא בעבור "אנכי", מחמת עשרת הדיברות
המתחילין ב'אנכי', ושם נאמר 'כבד את אביך' ובעבור זה אעשה "כדברך", היינו אם תאמר
לי סתם בציווי עשה כך בעבורי ואז אעשה בלי שום עיכוב כפי הדין של כבד אביך.

וּנְשָׂאתָנִי מִמְצָרִים וּקְבַרְתָּנִי בְּקְבֻרָתָם וַיֹּאמֶר (זקף גדול) אֲנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּדַבְּרְךָ (בראשית
מו, ל)

רבי צמח בן סעייד הכהן מבאר⁴ שהטעם מבטא צער:

וַיֹּאמֶר בזקף גדול, שהיה כמצטער על עצמו, שלא יזכה להקבר כאביו בארץ כנען מיד לאחר
מיתתו.

¹ יש המנקדים אֶעֱשֶׂה בחטף באות ע'. ראה מנחת שי : אנכי אעשה - בס"ס הישנים מצאתי העי"ן בשוא
לבדו ובמקצת גליוניהם כתוב עליו יפה נקוד בשוא ע"כ וכ"כ בעל א"ת.
² זבד דוד, רבי דוד גלאטט, ניו יורק תשיט עמ' 100.

³ כעין זה כתב גן נעול, רבי יצחק בן חננאל חסיד, סלוניקי תרכ"ז, דף כא, ובאר שם (ע"פ ברכת טוב, רבי
משה נראל כהן, אב"ד מיץ, ונציה תעא, סוף ויחי, דף לב עא) שיעקב ביקש שישבע לו בלשון הקדש, וממילא
אם יידרש ע"י פרעה להפר את שבועתו, כשיבוא לחכם כדי להשאל על שבועתו, יצטרך לחזור בדיוק על הלשון
בה נשבע ליעקב, וממילא יתגלה שהוא יודע לשון הקדש, ובכך יעבור על שבועתו לפרעה. לכן ביקש יעקב
"השבעה לי", בלשוני, או ראשי תבות ל"שון י'הודים.
לפי פירוש זה, נראה להסביר שיוסף ביקש (בראשית מה, א) הוֹצִיאוּ קֶלְ אִישׁ, כדי שיוכל לדבר עם אחיו בלשון
הקדש, בלי שִׁפֹּר בכך את שבועתו לפרעה. (ש.ה).

⁴ עולת אהבה, רבי צמח בן סעייד הכהן, ירושלים תשס"ד, עמ' פט.

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וּנְשֵׂאתֵנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתֵּנִי בְּקְבֻרָתָם וַיֹּאמֶר (זקף גדול) אֲנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּדַבְּרְךָ (בראשית
 מז, ל)

רבי שמעון חירארי מבאר⁵ שהטעם מבטא את עזרת ה': אֲנֹכִי אֶעֱשֶׂה, אנכי רמז למי שאמר
 'אנכי ה' אלהיך', והקדים קודם כל בורא הכל יעזור ואחר כך 'אעשה כדברך'. שהוא יהיה שליח
 ההשגחה. ואולי לזה גם ירמוז הטעם זקף גדול במלת וַיֹּאמֶר, שמספרו עשרים ושש כי צורתו
 ו' ושני יודין והוא כמספר שם הוי"ה, ואם כן שם ממעל לראשו, שם הרחמים ברוך הוא, שישלח
 עזרו מקודש לקיים מצות אביו.

וּנְשֵׂאתֵנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתֵּנִי בְּקְבֻרָתָם וַיֹּאמֶר (זקף גדול) אֲנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּדַבְּרְךָ וַיֹּאמֶר
 (רביע) הַשְּׂבָעָה לִּי... (בראשית מז ל – לא)

רבי בן ציון יהונתן כהן מבאר⁶ שהטעם וַיֹּאמֶר (זקף גדול), הרומז לשם הוי"ה, רומז שיוסף
 אמר שאין צורך שיישבע, כי מוכרח לקיים מצות הוי"ה ב"ה שצוה על כבוד אב ואם וגם לקיים
 מצות המת ולכן מכח זה 'אנכי אעשה כדברך'. על כך ענה לו יעקב (מז, לא): וַיֹּאמֶר (רביע)
 הַשְּׂבָעָה לִּי, בטעם רביע רמז לו כי יש אריא רביע עליך⁷ היינו פרעה, פן לא יניח אותך, ולכן
 כדי שתוכל לו השבעה לי.

וַיֹּאמֶר (זקף גדול) אֲנֹכִי (טפחא) אֶעֱשֶׂה (מרכא) כְּדַבְּרְךָ (בראשית מז, ל)

רבי אברהם סבע מבאר⁸ שהפסוק רומז לחובת ההשתדלות של הבוטח בה'. ע"כ.

ונרמז בטעמים: וַיֹּאמֶר (זקף גדול) אֲנֹכִי (טפחא). הטעם זקף גדול רומז לשם הוי"ה. הטעם
 טפחא הוא טעם מפסיק. נראה שאפשר לדרוש את שיעור הכתוב כך: אע"פ שהקב"ה (זקף
 גדול) הבטיחך בלשון אֲנֹכִי (בראשית מו, ד): "וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֵה וְיוֹסֵף יִשִּׁית יְדוֹ עַל עֵינֶיךָ",
 בכל זאת "אֶעֱשֶׂה" אשתדל במעשה.

שלום המאירי

⁵ שמח לבי, רבי שמעון חירארי, תל אביב חש"ד, עמ' ש"צ.

⁶ תורה מציון א', רבי בן ציון יהונתן כהן, אשקלון תש"נ.

⁷ אריה רובץ עליך.

⁸ צרור המור: "ואמר אנכי אעשה כדברך. לרמוז שאין צריך שבועה, כי הבן מושבע הוא לקיים מאמר אביו
 כמו שבועה. והוא לא רצה אלא שישבע לו... והודיענו בזה שאע"פ שהאדם יבטח בה' וישען באלהיו יש לו
 לעשות השתדלות בעניונו, כי בכאן אע"פ שהשם אמר לו אנכי אעלך גם עלה (לעיל מו, ד), לא רצה לסמוך על
 הנס והשביע ליוסף שיעלהו. ואולי לימד זה מדברי השם, שאמר לו ויוסף ישית ידו על עיניך (שם). לרמוז לו
 שלא יעלהו השם בעמוד ענן, אלא ע"י יוסף שישים ידו ועזרו, ויהיה לו לעינים להעלותו אל הארץ ההיא".